

Ezen iskolákban rendszerint 8 órákor kezdődik a tanítás és 6-ig tart. A felnőttek számára, akiknek nem sikerült végzettséget szerzeniök, esti tanfolyamok állnak rendelkezésre, természetesen teljesen ingyen. Az esti Collegek azonban nem ingyenesek, de a költségek, rendkívül mérsékeltek.

Az iskola kötelezettség 17 éves korig tart, amely igen sok gondot és súlyos problémát okoz főleg olyan szülőknél, akik nem akarják taníttatni gyermekeiket, hanem dolgozni szeretnék küldeni őket. A törvény szerint tilos munkára fogni olyan ifjakat, akiknek az iskola nem adott felhatalmazást erre. Az iskola pedig csak 17 évet betöltötteknek ad engedélyt. 1936-ban New-York iskolái 16.492.581.796 dollárt jövedelmeztek. Ebből a tanerők több, mint 107 millió dollárt kaptak. g. a.

Számok Budapest műveltségéről.
A hat éven felüli analfabéták számának alakulása az utolsó 50 év alatt a következő: 1880-ban 23.6 %, 1890-ben 18.3 %, 1900-ban 12.3 %, 1910-ben 7.5 %, 1920-ban 5.3 %, és 1930-ban 3.3 %. 1880-ban tehát Budapest lakosságának csaknem a negyedrésze írástudatlan s habár 50 év alatt óriási (20.3 %) a fejlődés, számuk aránylag még ma is elég magas. Érdekesek a nemek és korcsoportok szerint összeállított adatok is. 1930-ban a hat éven felüli férfilakosság 1.76 %-a analfabéta, a nők közül pedig 4.63 %, tehát 2.87 %-kal nagyobb a női analfabéták arányszáma. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy Budapesten csaknem 88000-rel több a hat éven felüli női lakosság. Korcsoportok szerint — mint az természetes is — legtöbb az írástudatlan a 6-11 éves és a 60 éven felüli csoportban, legkevesebb a 12-19 éves kategóriában. A nők között minden korcsoportban több az analfabéta s ez a különbség annál nagyobb, minél idősebb korosztályok adatait hasonlítjuk össze. 1930-ban pl. a 6-11 éves

csoportban a férfiak közül 4.70 %, a nők közül 5.46 % analfabéta, 60 éven felül pedig 5.33, illetőleg 16.11 % az arány.

A hat éven felüli lakosság műveltségét a következő számok illusztrálják: analfabéta 3.3 %; csak ír és olvas 9.0 %; 4 elemi végzett 23.8 %, 6 elemi 29.9 %; 4 középiskolát végzett 17.4 %, 6 középiskolát 3.8 %, 8 középiskolát 8.8 %; főiskolai végzettségű 4.00 %. Budapest lakosságának tehát pontosan 66 %-a még a középiskolaig sem jutott el. A középiskolát végzettségű statisztikájából az tűnik ki, hogy 1910 és 1920 között emelkedett a 4 és 6 osztályt végzettek, csökkent az érettségizettek száma, ami valószínűleg a háborús viszonyok következménye. 1920 és 1930 között viszont a 4 és 8 középiskolát végzettek száma emelkedett, és a 6 osztályt végzettké csökkent, egyrészt annak bizonyítékeként, hogy a 6 középiskola semmivel sem képesít többre mint a 4 osztály, másrészt az alsóbb társadalmi rétegek — mint azt több középiskola értesítőjében is olvashatjuk a tanulmányi eredmény hanyatlásának az indoklásául — felfelé való törekvése következtében. (A székesfőváros multja és jelene számokban c. műből. Statisztikai Közlemények 87. kötet 1. szám.)

sz. z.

A budapesti polgári iskolák szülői értekezletei az 1935/36.-i tanévben. A Mester utcai irányító polg. fiú- és leányiskolát két iskolának véve, és az Álmosvezér téri polg. fiú- és leányiskolát csak a leányiskolák közé számítva a 24 fiú, ill. (28 leány) iskola összesen 79 (99) szülői értekezletet tartott, melyek közül egy rendszerint a szabadság és fegyelem kérdését tárgyalva, az Anyák napjával és a Gyermekhéttel volt kapcsolatos. 101 (122) előadás hangzott el és volt 14 (22) u. n. „osztályértekezlet,” melyet az osztályfőnökök az osztályukba járó gyerekek szüleivel tartottak meg. A szülői érte-

kezetek ez utóbbi formájáról valamennyi értesítő elismeréssel szól, és valamennyi értesítő eredményesebbnek tartja, mint az u. n. közös értekezleteket, mert „az otthon és az iskola között is sokkal bensőségesebb kapcsolatot lehet létrehozni...”

A közös értekezletek közül 2 (2)-n csak a IV., 2 -n csak az I., 1-n csak a III.-IV. osztályosok és 2-n csak a katolikus tanulók szülei voltak jelen. Az osztályfőnöki értekezletek közül 2 (2) volt olyan, melyet „közös” értekező elvont meg. Ez utóbbi megoldás talán a leghelyesebb, mert egyesíti mind a kétfajta értekező előnyeit, feltéve, hogy nem tart túl hosszú ideig.

Osztályértekező 10 (13) iskolában volt, tehát a fiúiskolák 41,6, a leányiskolák 46,4 %-a már a gyakorlatba is átvitte ezt az újítást.

4 (6) iskola 12 (11) gyűlésén 3069 (1475) szülő vett részt. Egy értesítő csak annyit közöl, hogy a szülők 80 %-a volt jelen. Még kevésbé pontos a „tanterem zsúfolásig megtelt” és a „szülők nagy számmal voltak jelen” megjelölés. Általában a szülők 46,7 (42,1) %-a vett részt a gyűléseken. 5 (3) iskolában csak 2, 1 (1) iskolában pedig 6 értekező volt. Egy iskolára 3,2 (3,5) értekező és 4,2 (4,3) előadás jut.

Csak 3 (2) értesítő adja a téma kifejtésének vázlatzerű menetét, vagy közli az eredményt rövid összefoglalásban; 5 (8) egy-egy mondatban, 5 (4) pedig 2-3 mondatban vezeti be az értesítőnek ezt a kétségtelenül fontos részét.

A témák megosztásáról némi tájékoztatást nyújtanak az előadások tárgyára és számukra vonatkozó következő adatok:

1. Az iskola és család közös problémái 16 (8). 2. A családi nevelés (szülő és gyermek) problémái 9 (8). 3. Egyéb nevelési kérdések 25 (35). 4. Orvosi-, egészségügyi téma és sport 22 (20). 5. Ismertetés (pl. intézmény) 9 (18). 6.

A pályaválasztás kérdése 14 (24) 7. Egyéb témák 8 (9). 8. A téma megjelölése nem pontos, vagy hiányzik 12 (22).

18 (17) iskola 21 (23) előadását az iskola orvosa tartotta (az összes előadások 16,9 %-át.) Leggyakrabban általános egészségvédelmi kérdésekről van szó. Ismertetik az iskolaorvosi intézményt, az ideges gyermek betegségeit, a fertőző, meghűléses és pusztító népbetegségeket, szívbetegségeket, az iskola és egészség problémáját, a helyes és célszerű táplálkozás és ruházatkódás kérdését és megvitattak „orvos-pedagógiai” problémákat. Nem helyesebbek az ilyen téma-megjelölések: „Az év végén... iskolaorvos előadásával kapcsolatban tartottunk megbeszélést a szülőkkel.” (Miről?)

Igen fontos, hogy „az iskola belső életéről”, „a polgári iskola rendjéről, rendszabályairól” is alaposabban tájékoztassuk a szülőket. Különösen az első osztályba járó tanulók szüleivel kell megismertetni a „Rendtartás szabályait”, „azokat az intézményeket, amelyeket a főváros vezetősége a tanulók érdekében létesített”, „azokat az országos és fővárosi intézményeket, melyek a családnak a gyermeknevelésben segélyre lehetnek”, „a tandíj-szabályzat szociális szempontjait és a félévi értesítő célját és szerepét”. A Mester utcai irányító polgári iskola értesítője közli is az utóbbi megbeszélés „főszempontjait”.

„1. A tanárokat az osztályozásnál a feltétlen igazságosság vezeti. Az osztályozás nemcsak az elért eredményhez igazodik, hanem éppen az igazságosság miatt, figyelembe veszi a tanuló tehetőségeit, terheltségét, a gátló körülményeket, a tanuláshoz akadályait, a tanulásban megnyilvánuló jóakaratot, szorgalmat. Helytelen dolog az osztályzatok összehasonlítása a szülők részéről, mert nem ismerhetik az indokokat, amelyek tanárt vezették... stb.

2. „A szülők tennivalói az osztályozás

után. . .” Mintául szolgálhat ez a rövid szemelvény arra is, hogy miként kell a szülői értekezletek témáit röviden ismertetni.

Feltétlenül helyesnek kell tartanunk azt a törekvést, mely a szülőket az új idők oktatási szellemével és módszerével akarja megismertetni. „A ma polgári iskolája”, „A munkaiskola és a szülői ház”, „Új tanítási módszer a modern iskolában” c. előadások bizonyára sok félreértés megelőzéséhez segítettek a szülőket. Sőt az egyik iskola „A fizika tanítása a mai iskolában” címen bemutató tanítást tartott a szülők részére. Az érdeklődésre jellemző, hogy ezen az előadáson 482 szülő vett részt, ami a beírt tanulók 118·4%-ának felel meg! (Ugyanebben az iskolában) — V., Pannonia-utca — az ezt követő értekezleten 600 szülő (140 %) jelent meg, holott az átlagos látogatottság fiúiskolákban csak 40·7 %!).

Természetes, hogy a család és iskola együttműködésének problémája majdnem minden értekezleten szóba kerül, ha másként nem, hát a bevezető vagy befejező beszédben. Témaként szerepelnek még „a családvédelem”, a „családi nevelés” kérdése (köztük ilyen igen jelentőségteljes és fontos kérdés, mint „A nemzeti nevelés a családban”), „időszerű” és „fontos” nevelési problémák (csak egy esetben tudjuk meg, hogy melyek azok), a „délutáni foglalkozta-

tás” és az ifjúság olvasmányainak, a névmagyarosításnak és magyaros öltözködéseknek az ügye stb.

Kevés kivétellel valamennyi értesítő hangsúlyozza a szülői értekezletek nagy fontosságát. Természetes, hogy az iskola „cél tudatos fáradozással” igyekszik „a szülőekkel minél szorosabb kapcsolatba jutni” és mindent elkövet, hogy „a tanárt és szülőt a megértés és bizalom” fűzze egybe. Kár, hogy az értesítők az értekezletek ismertetése tekintetében oly szűkszavúak, hogy néha még az előadások címét sem közlik. Kíváncsinos, hogy az értesítők a jövőben többet foglalkozzanak a szülői ház és az iskola kapcsolatainak kérdésével s legalább néhány mondatban az előadások tartalmáról is számoljanak be. Az értesítőket a nyár folyamán a szülő is elolvassa vagy felolvastatja magának és nem árt, ha újra olvassa vagy hallja azokat az igazságokat és tanácsokat, melyek az értekezletek meghítt és megleg légkörében bizonyosan mélyen belevésődtek lelkébe. W

Értelemzavaró sajtóhibák a Nevelésügyi Szemle 4. számában. 267. o. felülről 8. sorban helyesen: amint *tar-
tózkoznak* kell a kedvezőlen véle-
mény hirtelen *kimondásától* is. — 267.
o. felülről 17. sorban először h. olv.
elöttük. — 267. o. felülről 20. sorban
élvezését h. olv. *elvégzését*.